

SERVICIILE IPTV ILEGALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

CERCETARE PRIVIND MODELELE DE AFACERI CARE
INCALCA
DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ — ETAPA 3

Rezumat

SERVICIILE IPTV ILEGALE ÎN UNIUNEA

REZUMAT

Raport de analiză economică, juridică și tehnică

Noiembrie 2019

REZUMAT

Context

În 2018, Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), prin intermediul Observatorului European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală, a comandat un studiu de cercetare privind infrafracționalitatea legată de serviciile IPTV în Europa. Scopul studiului a fost să sporească nivelul de înțelegere a modului în care se furnizează servicii ilegale de televiziune prin protocol internet (IPTV) și a modului în care funcționează modelele de afaceri din jurul acestui fenomen, oferind astfel o bază pentru identificarea ulterioară a unor posibile răspunsuri pentru abordarea mai eficace a provocării reprezentate de acest fenomen.

Studiul a fost comandat Centrului pentru Politica și Managementul Proprietății Intelectuale (CIPPM) al Universității Bournemouth, care a format o echipă de cercetători în domeniul dreptului, al economiei și al informaticii ⁽¹⁾. Echipa de cercetare a fost asistată de un grup de experți din care au făcut parte titulari de drepturi, reprezentanți ai autorităților de aplicare a legii, autorități de reglementare, grupuri ale societății civile și companii de securitate digitală ⁽²⁾.

Prezentul raport este realizat sub forma unui studiu interdisciplinar care trece în revistă aspectele juridice, tehnice și economice ale serviciilor IPTV ilegale. Este primul studiu important care examinează literatura de specialitate existentă, cadrul legislativ și jurisprudența din UE și oferă o analiză structurală a modelelor de afaceri existente din punctul de vedere al furnizării neautorizate de conținut TV pe internet. În plus, studiul prezintă primele rezultate ale evaluării amplitudinii serviciilor IPTV ilegale din UE din punctul de vedere al utilizatorilor activi și al veniturilor ilegale obținute din activități care încalcă drepturi de proprietate intelectuală.

Metodologie și date

Studiile existente ⁽³⁾ care își propun să cuantifice amploarea și impactul economic al serviciilor IPTV ilegale menționează la unison o tendință crescătoare de proliferare a serviciilor IPTV neautorizate pe piețele lumii ⁽⁴⁾. Prezentul raport a fost realizat pentru a estima numărul de persoane implicate în

⁽¹⁾ Echipa de cercetare a Universității Bournemouth a fost condusă de prof. Maurizio Borghi și formată din prof. Vasilis Katos, dr. Antanina Garanasvili și dr. Marcella Favale în calitate de investigatori principali, precum și din prof. Dinusha Mendis, dna Dimitra Poutouri și dl Dimitris Mallis în calitate de co-investigatori.

⁽²⁾ Din grupul de experți au făcut parte Bogdan Ciinaru (Europol), Tim Cooper (Premier League), Richard Crisp (BT), Callum Cryer (UK IPO), Mattia Epifani (Re@lity Net), Matteo Feraboli (Sky Italia), Jose Luiz Gomez (Poliția Spaniolă), Gabor Ivanics (Eurojust), Jerry Gee (Kudelski-Nagra), Phillip Davies (Sky UK), Robert Kiessling (Sky UK), George Kyne (An Garda Siochana), David Lowe (Oficiul pentru Proprietate Intelectuală din UK), Yuliya Morenets (TAC International), Mark Mulready (Irdeto), Marco Musumeci (UNICRI), Mathilde Persuy (Hadopi), Marco Signorelli (DCP), Laura Vilches (Liga Spaniei), Alessandro Rossetti (SoftStrategy), Kevin Taylor (Comcast), Lars Underbjerg (Nordic Content Protection), Didier Wang (Hadopi).

⁽³⁾ Unitatea pentru securitate cibernetică a Kudelski Group (2016), Hadopi (2018), Nordic Content Protection (2017), Sandvine (2017), The Industry Trust (2016).

⁽⁴⁾ Vezi anexa I de mai jos.

consumul de servicii IPTV neautorizate, precum și pentru a evalua veniturile potențiale generate de furnizorii de servicii IPTV cu încălcarea drepturilor de autor. Estimarea cantitativă se bazează pe surse oficiale și armonizate de date, pentru a asigura comparabilitatea deplină a estimărilor raportate de diversele state membre ale UE. Când a fost posibil, s-au utilizat datele oficiale ale anchetei Eurostat privind gospodăriile. Prezentul studiu beneficiază, de asemenea, de cooperarea cu părțile interesate ale Observatorului EUIPO și se bazează pe date și cunoștințe împărtășite de experți în condițiile de pe piața serviciilor IPTV.

Modelele de afaceri de pe piața serviciilor IPTV neautorizate sunt definite în conformitate cu metodologia elaborată de EUIPO în „Cercetarea privind modelele de afaceri online care încalcă drepturi de proprietate intelectuală” ⁽⁵⁾. Analiza ecosistemului format din modelele de afaceri ale serviciilor IPTV ilegale din Europa cuprinde cadrul legislativ aplicabil și jurisprudența semnificativă.

Analiza cadrului legislativ a fost sprijinită de un sondaj realizat în cele 28 de state membre ale UE. Pe baza analizei preliminare a acquis-ului comunitar privind protecția transmisiilor TV prin drepturi de autor, s-a realizat un sondaj privind legislația și jurisprudența relevantă a statelor membre prin intermediul unui chestionar adresat corespondenților naționali. Sondajul a permis culegerea de jurisprudență privind serviciile IPTV ilegale, atât din proceduri civile, cât și penale, precum și identificarea nuanțelor legislației aplicabile în diversele jurisdicții naționale.

Analiza cadrului legislativ

Legislația Uniunii Europene prevede o protecție amplă împotriva difuzării neautorizate a transmisiilor TV pe internet, acoperind o gamă largă de activități. Retransmiterea pe internet a semnalului transmis pe cale aeriană, prin satelit sau prin cablu, înregistrarea în cloud a programelor TV, conectarea prin hyperlinkuri la live streaming prin dispozitive TV inteligente și indexarea hyperlinkurilor constituie acte de „comunicare publică” în conformitate cu articolul 3 din Directiva privind societatea informațională. Nu toate drepturile asociate transmisiilor TV sunt însă protejate în același mod în întreaga Uniune Europeană. Drepturile asupra conținutului încorporat în transmisiile TV sunt protejate împotriva streamingului live și la cerere. În schimb, drepturile radiodifuzorilor asupra semnalului de emisie se aplică numai pentru streamingul (sau descărcarea) la cerere al fixărilor transmisiilor. Doar șapte state membre (Austria, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, România, Suedia și Regatul Unit) extind drepturile radiodifuzorilor și asupra streamingului live. În plus, recepția semnalului TV prin dispozitive de streaming neautorizate este o încălcare a dreptului de reproducere enunțat la articolul 2 din Directiva privind societatea informațională.

Deși conținutul încorporat în transmisiile TV se bucură de un nivel ridicat de protecție împotriva serviciilor IPTV ilegale, evenimentele sportive ca atare nu sunt protejate prin drepturi de autor în conformitate cu legislația UE. În schimb, înregistrarea audio-video de evenimente sportive îndeplinește cel mai probabil condițiile de existență a drepturilor de autor, având în vedere „opțiunile

⁽⁵⁾ EUIPO, „Cercetare privind modelele de afaceri online care încalcă drepturi de proprietate intelectuală”: Etapa 1, Crearea unei imagini de ansamblu asupra modelelor de afaceri online care încalcă drepturi de proprietate intelectuală, iulie 2016.

libere și creative” efectuate de realizatorul înregistrării. De asemenea, lucrările și alte elemente incluse în mod normal în înregistrarea și transmiterea evenimentelor sportive (cum ar fi înregistrarea fondului sonor, muzica originală și lucrările grafice) sunt de natură să atragă existența drepturilor de autor.

În acquis-ul comunitar se păstrează o oarecare incertitudine cu privire la încadrarea retransmiterii simultane a semnalului IPTV gratuit, inclusiv prin framing, și a transmiterii semnalului IPTV către un distribuitor de semnal prin introducere directă (*direct injection*) în categoria actelor de comunicare publică menționate la articolul 3 din Directiva privind societatea informațională. Aceste două scenarii sunt menționate în noua Directivă privind transmisiile online (2019/789), care va fi transpusă în legislația statelor membre până în iunie 2021.

Analiza modelelor de afaceri care încalcă drepturi de autor

Distribuția de IPTV care încalcă drepturi de autor prezintă o diversitate de modele și variază de la structuri comerciale mari și bine organizate până la întreprinderi individuale. Deși furnizează același produs, și anume accesul la canale difuzate în direct (live streaming), furnizorii de servicii IPTV ilegale diferă în ceea ce privește platforma pe care este disponibil accesul la IPTV, publicul țintă, strategiile de stabilire a prețurilor și alte elemente, cum ar fi produsele complementare (video la cerere, vânzări de decodoare) și prezența pe platformele de comunicare socială. Încălcarea poate începe pur și simplu atunci când un furnizor de conținut fără licență obține în mod legal o transmisie de la un distribuitor de conținut sau de la un furnizor de conținut și o pune la dispoziția terților, încălcând astfel condițiile de utilizare. Acești terți pot fi utilizatori finali și consumatori ai conținutului sau intermediari, caz în care se poate obține profit și prin revânzarea acestuia.

Evoluțiile tehnologice, precum răspândirea difuzării în bandă largă și creșterea vitezei internetului, nu facilitează doar accesul la sursele legale de IPTV, ci simplifică și accesul la cele ilicite. Atunci când se ia în considerare impactul serviciilor IPTV ilegale trebuie avute în vedere provocările tehnologice, ceea ce complică analiza. În pofida diversității mijloacelor de distribuție, analiza arată că serviciile IPTV ilegale tind să se grupeze în trei categorii largi de modele de afaceri:

- Modelul de tip „abonament la servicii IPTV ilegale”, în cadrul căruia clienții au acces direct la o serie de canale TV în urma abonării și a plății unei taxe. Conținutul IPTV este pus la dispoziție pentru streaming direct pe site-uri ilegale sau prin aplicații pentru dispozitivele mobile. Acest model de afaceri se bazează pe vânzarea de abonamente la servicii IPTV neautorizate către consumatori, iar veniturile sunt generate prin plăți lunare încasate de la abonați.
- Modelul „business-to-business”. Acest model de afaceri este orientat către revânzarea pachetelor de canale IPTV și facilități pentru realizarea unei revânzări ilegale a serviciilor IPTV. El poate fi descris ca „model business-to-business” sau „en-gros”. Deseori este combinat cu modelul de afaceri anterior, bazat pe vânzări directe de abonamente. În acest caz, furnizorilor de servicii IPTV neautorizate le sunt garantate două surse de venit: plățile lunare încasate de la consumatorii de servicii IPTV neautorizate și plățile încasate de la revânzătorii de servicii IPTV neautorizate.

- Modelul „portal de streaming”, în care sunt reunite și puse la dispoziția utilizatorilor finali linkuri către site-urile de streaming. Streamingul IPTV este oferit gratuit și deseori la o calitate mai slabă comparativ cu site-urile de servicii IPTV pe bază de abonament. Deoarece conținutul de streaming este furnizat gratuit, furnizorii neautorizați generează venituri prin surse indirecte, răspândind malware sau încasând plăți de tipul „plată per vizionare” sau „plată per click” din publicitate.

Interesant este faptul că, potrivit rezultatelor analizei, furnizarea de servicii IPTV ilegale se bazează în mod substanțial pe același „ecosistem”, indiferent de modelele de afaceri folosite de autorii încălcărilor. Ecosistemul este definit de interacțiunea dintre mai mulți actori, care corespund unei anumite funcții din cadrul furnizării serviciului ilegal. Analiza a identificat 21 de actori, răspândiți în patru straturi ale distribuției de conținut: sursa conținutului; rețeaua de găzduire; furnizarea către utilizatorii finali și aplicațiile.

Analiza economică

Analiza economică se efectuează pentru a estima două elemente cheie:

- numărul de utilizatori care accesează conținut IPTV neautorizat;
- veniturile generate de furnizorii de abonamente IPTV care încalcă drepturi de autor.

Evaluarea s-a efectuat pentru întreaga piață a UE-28, precum și pentru fiecare stat membru. Principalele constatări sunt următoarele:

**3,6 % din europeni (13,7 milioane din populația UE-28)
urmăresc prin streaming conținut IPTV neautorizat**

**941,7 milioane EUR
Venituri ilegale generate de furnizorii de servicii IPTV cu încălcarea drepturilor de
autor în 2018**

**5,74 EUR
Suma medie cheltuită lunar de un singur utilizator pentru servicii IPTV ilegale**

Nivelul consumului de servicii IPTV neautorizate diferă mult de la un stat membru la altul. Statele cele mai afectate de serviciile IPTV ilegale online sunt Țările de Jos și Suedia, unde se estimează că aproape 9 % din populație accesează servicii IPTV neautorizate. România (0,7 %) și Bulgaria (1,3 %) sunt cel mai puțin afectate de serviciile IPTV ilegale.

Atunci când se evaluează veniturile ilegale, devine evident că mărimea pieței ca populație totală este un factor important. Utilizatorii din doar trei țări – Regatul Unit, Franța și Germania – cheltuiesc,

În medie, 532,4 milioane EUR, adică 57 % din veniturile totale realizate de furnizorii de abonamente IPTV neautorizate.

Cheltuielile medii ale unui singur utilizator pentru servicii IPTV neautorizate variază semnificativ de la o țară UE la alta. Consumatorii din state ca Finlanda, Țările de Jos și Franța sunt dispuși să plătească mai mult de 6 EUR pe lună pentru a urmări conținut IPTV neautorizat. În schimb, în Slovacia, Ungaria și Polonia tendința este să se cheltuiască doar 2,5 EUR pe lună. Este evident că consumatorii diferă nu doar prin măsura în care sunt dispuși să încalce legea, ci și prin disponibilitatea de a plăti pentru a accesa conținut IPTV ilegal. Când se definesc diversele niveluri de prețuri ale serviciilor IPTV ilegale, trebuie luați în considerare numeroși factori, printre care rata pirateriei online, percepția asupra încălcării, venitul mediu și prețurile percepute pentru accesarea conținutului IPTV din surse legale.

Asigurarea respectării drepturilor și analiza jurisprudenței

Titularii de drepturi pot beneficia de măsuri de executare atât civile, cât și penale. Măsurile civile vizează atât autorii direcți ai încălcărilor, cât și intermediarii, inclusiv intermediarii ale căror servicii au fost folosite pentru a comite o încălcare. De exemplu, pot fi solicitate ordine de interdicție împotriva furnizorilor de acces la internet pentru a stopa încălcările legate de serviciile IPTV; printre acestea se numără, cel puțin în unele state membre, ordine de încetare a transmiterii în direct (*live blocking injunction*), care blochează accesul la serverele de streaming în timpul difuzării unui anumit eveniment sau a unei serii de evenimente. Astfel de ordine pot avea și scopul de a preveni încălcările viitoare, sub rezerva proporționalității. În plus, intermediarii de internet pot primi ordine de divulgare a informațiilor despre autorii încălcărilor; în schimb, divulgarea de informații despre utilizatorii finali ai serviciilor IPTV ilegale poate să nu fie compatibilă cu legislația UE privind protecția datelor.

În toate statele membre ale UE sunt disponibile și măsuri penale împotriva celor care comit încălcări legate de IPTV la scară comercială. Jurisprudența din statele membre prezintă exemple semnificative de urmăriri penale împotriva persoanelor implicate în furnizarea de servicii IPTV ilegale. În unele cazuri, pentru autorii unor astfel de încălcări s-au pronunțat pedepse cu închisoarea pe termen lung.

Concluzii și perspective

Studiul de față contribuie la înțelegerea fenomenului serviciilor IPTV ilegale prin efectuarea unei analize interdisciplinare cuprinzătoare a acestei probleme. Prezentul raport reunește perspectivele juridice, economice și tehnologice pentru a realiza o analiză a ecosistemului serviciilor IPTV ilegale. În plus, studiul oferă prima evaluare cantitativă a amplitudinii serviciilor IPTV ilegale din UE din punctul de vedere al utilizatorilor activi și al veniturilor generate de astfel de activități ilegale.

Principalele constatări ale acestui raport confirmă prevalența notabilă a activităților IPTV ilegale în toate țările UE. Situația din statele membre nu este uniformă, întrucât există numeroși factori care diferă, cum ar fi ratele încălcărilor online, percepțiile asupra proprietății intelectuale și cererea generală de servicii IPTV. La nivelul UE-28, un procent relevant, de 3,6 % din populație, este angajat într-un consum de servicii IPTV neautorizate. Acești utilizatori generează venituri ilegale de aproape 1 miliard EUR pentru furnizorii de servicii IPTV care încalcă drepturile de autor. Analiza legislativă și tehnică confirmă că firmele și guvernele se confruntă cu multiple provocări în lupta împotriva serviciilor IPTV ilegale.

SERVICIILE IPTV ILEGALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

CERCETARE PRIVIND MODELELE DE AFACERI CARE ÎNCALCĂ DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ — ETAPA 3

Rezumat

Noiembre 2019